

A misty landscape at sunrise. The sun is low on the horizon, partially obscured by trees, creating a warm, golden glow. The foreground is filled with tall, green grasses and a small stream or pond. The background shows a line of trees and a hazy sky.

Westerwolde: *SLOW DOWN*

In tijd gestolde schoonheid

ONTHAASTEN IN WESTERWOLDE

Het leven mag best een beetje kabbelen. Geen vliegende haast of veldslagen in het idyllische grensland van Zuidoost-Groningen. De strijd lust is getemperd in Westerwolde. Vestingland met vluchtwegen werd landstreek om in te blijven. Met meanderende riviertjes die de tijd nemen, beekdalen waar lakenvelders loom grazen. Eeuwenoude bossen en dromerige dorpjes, gestold in het moment. Hier en nu.

TEKST JOLANDA DE KRUYF

Slow down

Douwe Bob zong het al eens voor het oor van de natie: *Slow down*. Mag het een tandje minder? Dát is wat je voelt in Cittaslow Westerwolde, letterlijk vertaald “de langzame stad”. Sinds 2014 draagt de gemeente dit internationale keurmerk van het goede leven als een saluut aan leefbaarheid. Met aandacht voor het authentieke en respect voor de tred van de seizoenen. Alles op z'n tijd in een streek waar je weer op adem komt. Begrensd door de lieflijke trio riviertjes Ruiten Aa, Mussel Aa en Westerwoldse Aa.

Bakermat Nederland

Landen in Westerwolde. Dat mag lekker *slow* zijn, het is verre van saai. Op deze gronden met z'n bastions en – Gronings enige! – burcht gaan de wildste fantasieën spontaan met je aan de haal. Dit is onze bakermat, de plek waar Nederland is ontstaan. Weet je nog uit de schoolboeken? *1568. Slag bij Heiligerlee*. Een keerpunt in de geschiedenis; die opstand luidde de Tachtigjarige Oorlog in en het begin van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. De credits? Die zijn voor Westerwolde, want het was in de Burcht Wedde dat Willem van Oranje zijn snode plannen smeedde.

Vorstelijk op één oor

Letterlijk getekend door z'n geschiedenis ademt Westerwolde nu een weldadige rust. Waar vroeger werd bestuurd, recht gesproken en gevonnist, maak je nu een ontspannen wandeling. Rond het kasteel in Wedde zijn nog de fundamenten van de bolwerken zichtbaar, vestingmuren en een ophaalbrug hielden vreemd (lees: vijandig) volk buiten. Tegenwoordig gaat 't er gelukkig gastvrijer aan toe en lig je hier vorstelijk op één oor: erfgoedlogies als toppunt van romantiek. Burcht Wedde is ook kinderhotel voor kleine gasten die “aan de andere kant van het geluk” leven; in dit sprookjes-achtige decor mogen ze voor even ridder of prins(es) zijn. Mét verkleedkist, wat dacht je. Logeren doe je op afspraak,

Burcht Wedde

kijken kan tussen 1 april en 1 oktober op wo t/m zo van 12.00-17.00 uur.

• burchtwedde.nl

Tijdreizen

Kijk maar niet vreemd op als je ergens een kanon in de voortuin aantreft, of wapentuig opduikt in het straatbeeld. Het zijn landschapselementen in een zwaar bevochten regio. De vestingen Bourtange en Oudeschans, ooit uit strategisch oogpunt aangelegd om de toegangswegen naar Groningen af te sluiten, vormen nu goed geconserveerde schansen aan respectievelijk de zuid- en noordgrens van Westerwolde. Trekpleisters voor jong en oud. Hun troef? Het is er zo heerlijk tijdreizen.

Sluipe en smokkelen

Het roerige verleden van Westerwolde voedt de natuurlijke charme van dorpen en vlekken op de kaart. Bedenk dat dit een grensstreek was van zompig niemandsland. Sluip- en kruipdoorpaadjes met de maan als enige getuige van schimmige praktijken. Smokkelwaar ging massaal van Duitsland naar Nederland, of andersom. Eieren, boter, koffie, tabak, zelfgestookte jenever, complete biggen. Nieuwsgierig? Fiets een stukje Smokkelroute door Westerwoldse plaatsen als >

Ter Apel, Bourtange, Vlagtwedde en Bellingwolde. Typisch een stukje Groningen waar je nog pardoos op een verlaten grenspost stuit, of een slagboom in onbruik, sinds in 1993 de grenzen opengingen. Langs wegen met namen als Spooklaantje, Schmuggelpad, Dodte Man Weg. Beruchte smokkeltracés waar het wemelt van verhalen.

• united-countries.net

Aarden, onthaasten

Aarden om te onthaasten. Deze landstreek lijkt ervoor gemaakt. Een lappendeken van goed bewaarde geheimen die je al fietsend of te voet aan Westerwolde weet te ontfutselen. Boerderijen etaleren hun fraai gerestaureerde stookhutten, korenmolens pronken met hun wieken. Een absolute beauty: de standerdmolen Ter Haar, een maalvaardig monument uit 1832, even buiten Ter Apel.

Oeroude bossen

Ondoordringbare hoogveenmoerassen transformeerden door de tijd tot oases van rust en ruimte. Bosarealen scharen zich tot de oudste van Groningen, zelfs van ons land. Neem de Kloosterbossen van Ter Apel (en mis het museum niet, in het indrukwekkende 15de-eeuwse klooster) die al rond het

jaar 800 werden aangeplant. En wat nou zo leuk is, de Ter Apeler bossen zijn er voor iedereen; je kiest vrijelijk uit korte of langere loopjes, zonder maar dankzij het losloopgebied ook prima mét hond. Er zijn ruiter- en menroutes en paden voor MTB'ers. Pik nog een snuffje cultuur mee in de Kloosterspieker – deze replica van een historische voorraadschuur doet dienst als onbemand infocentrum – en rust dan uit in stijl; in het Kloostercafé aan de overkant of de klassieke ambiance van het Boschhuis.

Wereld van water en land

Meer woudreuzen vind je in het Liefstingsbroek bij Weende, dat kwetsbaar is en daarom alleen toegankelijk met de boswachter. Of doe een rondje Sellingen, struin door de bossen, bezoek de oude schaapskooi van Ter Borg. In Sellingen, aan de oever van de Ruiten Aa, vind je ook het kleinste theater van Nederland: het Theater van de Natuur is een erepodium op een uitkijkeuvel. Op de vijftien trap treden naar de top – groen panorama verzekerd – lees je de poëtische zielenroerselen van evenveel prominenten. Zoals Kees Stip en Jean Pierre Rawie, Rutger Kopland, Lévi Weemoedt en Jan Mulder. Boven geniet je van het venster naar een wereld van water en land. Elke draai een ander beeld, iedere dag een nieuwe blik.

FOTO TER APEL
KLOOSTER TE KLEIN

Bourtange

SPOOKLAANTJE

ONTHAASTEN IN WESTERWOLDE

Piepklein streekje

Woorden die je aan het denken zetten, doen verstillen of juist weer in beweging brengen. Ervaar het maar. Beleving staat ook centraal in het gevarieerde Metbroekbos (bij Vlagtwedde) met ook heide, bloeiende akkers en waterlopen. Op een steenworp afstand ligt Smeerling, intiem en ongeschonden en daarom in z'n geheel Beschermd Dorpsgezicht. 't Is maar een piepklein streekje van acht boerderijen (waarvan wel vijf rijksmonument) dat je argeloos passeren kunt, maar waarom zou je dat willen?

Gasterij onder glas

Blijf wat hangen. Te midden van die zwerm liefdevol gerestaureerde hoeves staat Halmings Hoes (1742), eigendom van Natuurmonumenten onder welke vlag Gasterij Natuurlijk Smeerling wordt bestierd. Hét ideale startpunt voor fiets-, wandel- en ruitertochten door het stroomdal van de Ruiten Aa. Routes zijn binnen verkrijgbaar. Verken de huiswinkel met streekproducten

voor in de fietstas, geniet op het royale terras of binnen, onder joekels van balken die gebinten van eeuwen dragen, achter gigantische baanderdeuren voor vee en boerenwagens. De gasterij huist onder een glazen stolp, in het hart van de hoeve, zodat de sporen uit het verleden in zicht blijven. Loop beslist even naar boven, want vanaf de loopbrug kun je de historische kapconstructie goed zien.

Niks moet, alles mag in Westerwolde. Met onderweg – daar is over nagedacht! – een riant aantal zitbankjes, picknicktafels en parkeerplaatsen voor het betere verpozen. Rond het kleine Jispinghuizen bijvoorbeeld, of Ter Wupping met z'n kruidige hooilanden, robuuste houtwallen en golvende velden. Alleen de naam van het buurtschap klinkt al bekoorlijk. Vermoeid van alle indrukken? Westerwolde grossiert in excentrieke slaapadresjes. Ga eens slapen in een wijnvat of hunebedkamer. Of boek eens een pionierswagon langs het traject van de museumspoorlijn Veendam – Stadskanaal – Musselkanaal. Dat slaapt spectaculair. Een hart vol dromen, het hoofd leeg, de ogen toe. 📍

Gasterij
Natuurlijk Smeerling

Theater van
de natuur
(Bas Meelker)